

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 152/05-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť V. S., bytom T., zastúpeného advokátom JUDr. D. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 342/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 342/01 porušil základné právo V. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 342/01 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

3. V. S. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. V. S. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 2 651 Sk (slovom dvetisícšesťstopäťdesiatjeden slovenských korún), ktorú je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho advokáta JUDr. D. K. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 23. augusta 2005 č. k. I. ÚS 152/05-20 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť V. S., bytom T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. D. K., B., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 342/01.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľom napádané konanie vedené pod sp. zn. 18 C 342/01 sa na okresnom súde začalo 4. septembra 2001 podaním žaloby, ktorou sa sťažovateľ domáhal, aby bola žalovanému – Bytovému družstvu v T., uložená povinnosť *„namontovať fakturačné meradlá na dodávky služieb, t. j. tepla, teplej úžitkovej vody a studenej vody pre bytový dom“*, v ktorom sťažovateľ býval, a súčasne, aby sa k dobru sťažovateľa zohľadnili žalovaným jemu *„nesprávne vyúčtované poplatky za dodávky týchto*

služieb“. Podľa tvrdenia sťažovateľa okresný súd koná v jeho veci so zbytočnými prietahmi.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uviedol: *«Okresnému súdu v Trnave dňa 04. 09. 2001 som doručil návrh žaloby.*

Ked' súd vo veci nesprávne konal, robil vo veci zbytočné súdne prietahy, podal som po nevhodnom správaní predsedkyne senátu „Sťažnosť na prietahy, nevhodné správanie a narušovanie dôstojnosti v konaní vedenom po sp. zn.: 18 C 342/01“, adresovanú do rúk predsedu okresného súdu.

Predsedníčka okresného súdu mi na sťažnosť odpovedala listom zo dňa 3. 2. 2003 číslo Spr 1541/02.

Krajský súd v Trnave uznesením sp. zn.: 11 Co 160/03-130 zo dňa 28. 08. 2003 uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Od zrušenia uznesenia súdu prvého stupňa sp. zn.: 18 C 342/01 Krajským súdom v Trnave uznesením sp. zn.: 11 Co 160/03-130 zo dňa 28. augusta 2003 uplynula doba jeden a pol roka a súd do dnešného dňa nekoná. (...)

Skutočnosť, že Okresný súd v Trnave od podania návrhu na súd 04. 07. 2001 vedenom pod sp. zn.: 18 C 342/01 doteraz nerozhodol aj keď už uplynula doba troch rokov a takmer osem mesiacov, vyvoláva u mňa dlhodobý stav právnej neistoty, ktorý napriek využitiu dostupných právnych prostriedkov nápravy naďalej trvá. Predmet namietaného konania nie je právne ani fakticky tak zložitý, aby objektívne podmieňoval dlhšiu dobu na prípravu rozhodnutia.

Napriek tomu, že zabezpečenie pomoci je v rukách štátu - Okresného súdu v Trnave tento bez primeraných dôvodov nekoná primerane svojím možnostiam a okolnostiam tohoto prípadu a spôsobuje mi veľké škody, ktoré mi vyčísl'uje Bytové družstvo so sídlom v T. poplatkami z omeškania.

Včasné rozhodnutie súdu v predmetnom konaní by odstránilo stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádzam, čo je aj podľa doterajšej rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (II. ÚS 61/98).»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Okresný súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn.: 18 C 342/01 porušil základné právo V. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu v Trnave prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn.: 18 C 342/01 konal bez zbytočných prieťahov.

3. V. S. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 200.000 Sk, ktoré mu je Okresný súd v Trnave povinný vyplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd v Trnave je povinný zaplatiť náhradu trov, ktoré vznikli advokátovi JUDr. D. K., B. a sťažovateľovi V. S., T. do jedného mesiaca od nadobudnutia právoplatnosti tohoto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predsedníčka JUDr. H. G. listom sp. zn. Spr 1305/04 zo 6. apríla 2005, ako aj jeho podpredsedníčka JUDr. K. H. listami sp. zn. Spr 1305/04 z 29. júna 2005 a sp. zn. Spr 1446/05 z 3. októbra 2005, právny zástupca sťažovateľa v liste z 18. októbra 2005 stanovisko k uvedeným vyjadreniam okresného súdu nezaujal.

2. 1. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení zo 6. apríla 2005 okrem prehľadu procesných úkonov v predmetnom konaní uviedla:

„Problémom v riešení veci bol nejasný, neúplný, nekonkrétny návrh V. S., nezrozumiteľnosť tohto návrhu nebola odstránená prakticky doteraz. V priebehu konania vznikli prekážky a to v dôsledku neodstránenia väd podania žalobcom, ďalej v súvislosti s podanou námietkou zaujatosti, na základe ktorej sa odstraňovali vady aj tohto podania, vec bola viackrát na odvolacom súde, spis bol vracaný na odstránenie väd podaní, takže doteraz prakticky sa súd čo do meritú veci ani nemohol s touto vecou zaoberať. Potom, čo súd rozhodne o žiadosti žalobcu o oslobodenie od platenia súd. poplatkov, bude vo veci konať ohľadom predmetu konania. Sme toho názoru, že tieto prekážky zo strany žalobcu

boli zbytočnými, pretože žalobca mal možnosť ako aj má naďalej možnosť požiadať o právnu pomoc advokáta, ktorý by sa zaoberal vecou, označil správny petit. Súd vo veci konal s ohľadom aj na ďalšie množstvo vecí priebežne.“

Uvedené vyjadrenie bolo doplnené listom podpredsedníčky okresného súdu z 29. júna 2005, v ktorom po doplnení aktuálnych procesných úkonov súdu v predmetnom konaní uviedla: „Z uvedenej chronológie úkonov vo veci od 19. 8. 2004 doteraz je zrejmé, že sudkyňa koná urýchlene, bez prietáhov.“

Vo svojom vyjadrení z 3. októbra 2005 podpredsedníčka okresného súdu konštatovala, že okresný súd sa pridrižiava svojich pôvodných vyjadrení k predmetnému konaniu, zaslaných ústavnému súdu.

2. 2. Právny zástupca sťažovateľa v liste z 18. októbra 2005 k vyjadreniam okresného súdu stanovisko nezaujal a uviedol, že žiada, „aby súd rozhodol na základe predložených písomných dôkazov a tvrdení uvedených v sťažnosti V. S.“.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (m. m. I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 18 C 342/01:

- 4. september 2001 – sťažovateľ sa žalobou podanou okresnému súdu domáhal, aby žalovanému (Bytovému družstvu v T.) bola uložená povinnosť zabezpečiť montáž meradiel na odber tepla, teplej a studenej vody v bytovom dome sťažovateľa a uznať k dobru sťažovateľa žalovaným jemu nesprávne vyúčtované náhrady za služby spojené s užívaním bytu (konanie bolo na okresnom súde vedené v registri nejasných a neúplných podaní „Nc“ pod sp. zn. 18 Nc 1651/01);
- 15. október 2001 – okresný súd uznesením vyzval sťažovateľa, aby pod hrozbou zastavenia konania upravil žalobný návrh;
- 26. október 2001 – okresnému súdu bola doručená sťažovateľom upravená žaloba;
- 5. november 2001 – okresný súd previedol spis z registra „Nc“ do registra úplných podaní „C“ pod sp. zn. 18 C 342/01;
- 4. február 2002 – sťažovateľ urgoval konanie vo veci s tým, že v prípade potreby na konkrétnu výzvu okresného súdu doplní k žalobe ďalšie potrebné podklady;
- 30. apríl 2002 – okresný súd uznesením konanie zastavil podľa § 104 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) s odôvodnením, že sťažovateľ ani po výzve súdu nedostatky žaloby neodstránil a pre túto prekážku nie je možné v konaní pokračovať, a s poučením, že proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné;
- 20. máj 2002 – sťažovateľ podal proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie, v ktorom súčasne vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyni;
- 29. máj 2002 – okresný súd vyzval sťažovateľa, aby doložil ešte jednu kópiu odvolania;
- 11. jún 2002 – okresný súd zaslal odvolanie na vyjadrenie právneho zástupcovi žalovaného;
- 10. júl 2002 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie žalovaného k odvolaniu sťažovateľa;
- 22. júl 2002 – spis bol predložený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na konanie o odvolaní sťažovateľa;

- 5. november 2002 – spis bol krajským súdom vrátený bez vybavenia okresnému súdu z dôvodu jeho predčasného predloženia, pretože okresný súd sa vôbec nezaoberal námietkou zaujatosti uplatnenou sťažovateľom v odvolaní proti zákonnej sudkyňi, nevyzval sťažovateľa na jej zdôvodnenie a nevyjadrila sa k nej ani zákonná sudkyňa. Navyše, krajský súd upozornil okresný súd na procesné pochybenie, pretože okresný súd nezaslal žalobu na vyjadrenie žalovanému;
- 12. november 2002 – okresný súd zaslal žalobu na vyjadrenie žalovanému, a súčasne vyzval sťažovateľa, aby zdôvodnil ním uplatnenú námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi;
- 18. november 2002 – sťažovateľ zdôvodnil svoju námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi tým, že ho poškodila v iných jeho veciach vedených na okresnom súde;
- 4. december 2002 – sťažovateľ doplnil svoje zdôvodnenie námietky zaujatosti tým, že zákonná sudkyňa postupovala nesprávne, keď ho po doplnení žaloby nevyzvala na odstránenie zjavných nesprávností, ktorých si on nebol vedomý;
- 16. december 2002 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie žalovaného k žalobe;
- 4. február 2003 – zákonná sudkyňa sa vyjadrila k námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľom proti jej osobe, pričom sa necítila byť vo veci zaujatá;
- 11. február 2003 – spis bol opätovne predložený krajskému súdu „na rozhodnutie o námietke zaujatosti“ ;
- 31. marec 2003 – krajský súd uznesením sp. zn. 8 NcC 4/03 rozhodol, že zákonná sudkyňa okresného súdu nie je vylúčená z prejednávania a rozhodnutia veci sp. zn. 18 C 342/01;
- 25. apríl 2003 – spis bol vrátený okresnému súdu;
- 1. júl 2003 – spis bol opätovne predložený krajskému súdu na konanie o odvolaní sťažovateľa;
- 28. august 2003 – krajský súd uznesením sp. zn. 11 Co 160/03 zrušil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu o zastavení konania, z dôvodu jeho vecnej nesprávnosti (okresný súd aplikoval pri rozhodnutí o zastavení konania nesprávne zákonné ustanovenie), ako aj z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie;
- 4. september 2003 – spis bol vrátený okresnému súdu;
- 3. december 2003 – okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za žalobný návrh;

- 19. december 2003 – sťažovateľ žiadal o oslobodenie od súdneho poplatku (doložil doklad o svojom príjme) a súčasne namietal zaujatosť zákonnej sudkyne;
- 15. január 2004 – okresný súd vyzval sťažovateľa, aby zdôvodnil námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi;
- 1. marec 2004 – sťažovateľ zdôvodnil ním uplatnenú námietku zaujatosti nesprávnym postupom zákonnej sudkyne v iných jeho veciach vedených na okresnom súde pod sp. zn. 22 C 22/94 a sp. zn. 18 C 280/00;
- 10. marec 2004 – zákonná sudkyňa si vyžiadala pripojiť spis sp. zn. 18 C 280/00 a po tom, ako sa dozvedela, že v tejto veci *„sa čaká na právoplatnosť rozhodnutia o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku“*, dala spis sp. zn. 18 C 342/01 na lehotu do 20. marca 2004;
- 6. máj 2004 – zákonná sudkyňa po zistení, že vo veci sp. zn. 18 C 280/00 bolo *„podané odvolanie odporcu kvôli nepriznaniu oslobodenia od súdneho poplatku“*, dala spis sp. zn. 18 C 342/01 na lehotu do 1. júla 2004 a 18. augusta 2004 opätovne žiadala pripojiť spis sp. zn. 18 C 280/00, ktorý mala u seba;
- 16. september 2004 – zákonná sudkyňa žiadala pripojiť právoplatné uznesenie o žiadosti sťažovateľa o priznanie oslobodenia od súdneho poplatku v konaní sp. zn. 18 C 280/00 a následne bolo zistené, že žiadané uznesenie nie je právoplatné;
- 20. december 2004 – do 3. januára 2005 – zákonná sudkyňa žiadala pripojiť spis sp. zn. 22 C 22/94, ktorý jej bol zapožičaný 10. januára 2005 a vylúčený zo spisu sp. zn. 18 C 342/01 18. januára 2005;
- 19. január 2005 – zákonná sudkyňa sa vyjadrila k námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľom 19. decembra 2003, pričom sa necítila byť vo veci zaujatá;
- 31. január 2005 – spis bol predložený krajskému súdu na konanie o námietke zaujatosti sťažovateľa proti zákonnej sudkyňi z 19. decembra 2003;
- 22. február 2005 – spis bol z krajského súdu vrátený okresnému súdu bez vybavenia z dôvodu nejasnosti v predkladacej správe, z ktorej nebolo zrejmé, z akého dôvodu bol spis predložený krajskému súdu, ako aj z dôvodov nedostatočne a nepriehľadne žurnalizovaného súdneho spisu;
- 23. február 2005 – zákonná sudkyňa postúpila spis vyššej súdnej úradníčke na porovnanie odôvodnenia sťažovateľom uplatnenej námietky zaujatosti s odôvodnením námietky

zaujatosti, o ktorej už krajský súd rozhodol, s cieľom zistiť, či bude potrebné opätovne predložiť spis krajskému súdu na rozhodnutie o tejto námietke;

- 28. február 2005 – vyššia súdna úradníčka posúdila vec tak, že o námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľom v súvislosti s konaním sp. zn. 22 C 22/94 už bolo krajským súdom rozhodnuté uznesením sp. zn. 8 NcC 4/03 z 31. marca 2003 a na námietku zaujatosti uplatnenú sťažovateľom v súvislosti s konaním sp. zn. 18 C 280/00 nie je potrebné prihliadať, pretože „v zmysle § 15a ods. 2 O. s. p. účastník neuplatnil námietku zaujatosti do 15 dní od kedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený“;

- 22. marec 2005 – okresný súd zaslal sťažovateľovi a jeho manželke na vyplnenie potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch pre účely rozhodnutia o žiadosti sťažovateľa na oslobodenie od súdnych poplatkov;

- 18. apríl 2005 – manželka sťažovateľa oznámila okresnému súdu, že výzvu, ktorá jej bola zaslaná na oznámenie jej majetkových pomeroch, považuje za bezpredmetnú, pretože v konaní sp. zn. 18 C 342/01 nie je účastníčkou konania;

- 4. máj 2005 – sťažovateľ zaslal okresnému súdu vyplnené tlačivo o jeho majetkových a zárobkových pomeroch;

- 10. máj 2005 – okresný súd uznesením rozhodol, že sťažovateľovi sa nepriznáva oslobodenie od súdnych poplatkov;

- 27. jún 2005 – sťažovateľ podal odvolanie proti uzneseniu, ktorým sa mu nepriznalo oslobodenie od súdnych poplatkov, a súčasne zmenil žalobný petit, keď namiesto uznania k jeho dobru nesprávnych vyúčtovaní za dodávku služieb spojených s užívaním bytu žiadal, aby mu tieto sumy boli žalovaným vyplatené spolu s úrokom z omeškania;

- 29. jún 2005 – okresný súd zaslal odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku, na vyjadrenie právneho zástupcovi žalovaného;

- 7. júl 2005 – právny zástupca žalovaného v súvislosti s odvolaním sťažovateľa oznámil okresnému súdu: „k predmetnému odvolaniu sa nevyjadrujem“;

- 27. júl 2005 – okresný súd vyzval právneho zástupcu žalovaného na predloženie plnomocenstva oprávňujúceho ho zastupovať žalovaného v spore;

- 11. august 2005 – právny zástupca žalovaného predložil okresnému súdu plnomocenstvo, ktoré ho oprávňovalo zastupovať žalovaného v spore.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 18 C 342/01 došlo k porušeniu označeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd nezistil v doterajšom priebehu konania žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej alebo faktickej zložitosti veci ovplyvňujúcej dĺžku konania pred okresným súdom.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, ústavný súd konštatuje, že v jeho správaní nezistil žiadnu takú skutočnosť, ktorá by podstatnou mierou ovplyvnila doterajšiu celkovú dĺžku konania, z predloženého súdneho spisu však zistil, že sťažovateľ podal okresnému súdu žalobu, ktorú bolo treba následne upresňovať, nezaplatil súdny poplatok pri podaní žaloby, resp. až po 26 mesiacoch od podania žaloby (19. decembra 2003) požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov, čím prispel k celkovej dĺžke konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti konštatuje, že okresný súd v predmetnej veci nevykazoval činnosť v období:

- od 26. októbra 2001 (okresnému súdu bola doručená sťažovateľom upravená žaloba) – do 30. apríla 2002 (okresný súd uznesením konanie zastavil), t. j. viac ako 6 mesiacov, pričom okresný súd pred zastavením konania z dôvodu nejasnosti žaloby, ktorá nebola dostatočne sťažovateľom doplnená ani po výzve súdu, preradil spis z registra nejasných a neúplných podaní „Nc“ do registra úplných podaní „C“, spĺňajúcich všetky náležitosti pre meritórne konanie vo veci;

- od 10. júla 2002 (okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie žalovaného k odvolaniu sťažovateľa) – do 11. februára 2003 (spis bol opätovne predložený krajskému súdu), t. j. viac ako 7 mesiacov, pričom ústavný súd pričítal toto obdobie na ťarchu okresného súdu z dôvodu, že okresný súd síce postúpil spis krajskému súdu na konanie o odvolaní sťažovateľa ešte 22. júla 2002, avšak 5. novembra 2002 mu bol spis krajským súdom vrátený bez vybavenia ako predčasne predložený, pretože zákonná sudkyňa okresného súdu opomenula vyjadriť sa k námietke zaujatosti, ktorú v odvolaní uplatnil sťažovateľ proti nej, a jednak preto, že okresný súd zaslal žalovanému na vyjadrenie iba odvolanie sťažovateľa bez toho, aby mu pred tým zaslal na vyjadrenie samotnú žalobu. Takže okresný súd po odstránení krajským súdom vytknutých nedostatkov spis opätovne predložil krajskému súdu až 11. februára 2003, pričom je potrebné poznamenať, že okresný súd vyhotovil predkladáciu správu iba na rozhodnutie o námietke zaujatosti, takže po tom, ako krajský súd o nej rozhodol a 25. apríla 2003 vrátil spis okresnému súdu, ho tento súd opätovne predložil krajskému súdu tentokrát na konanie o odvolaní sťažovateľa;

- od 1. marca 2004 (sťažovateľ na výzvu súdu zdôvodnil námietku zaujatosti, ktorú uplatnil proti zákonnej sudkyňi 19. decembra 2003) – do 22. marca 2005 (okresný súd zaslal

sťažovateľovi na vyplnenie tlačivo o jeho majetkových a zárobkových pomeroch za účelom rozhodnutia o jeho žiadosti z 19. decembra 2003 na oslobodenie od súdneho poplatku), t.j. viac ako 1 rok. Pre úplnosť je potrebné dodať, že podaním 19. decembra 2003 sťažovateľ žiadal o oslobodenie od súdneho poplatku a súčasne vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyni, pričom okresný súd v uvedenom období vyše jedného roka posudzoval iba opodstatnenosť a odôvodnenosť sťažovateľom uplatnenej námietky zaujatosti proti zákonnej sudkyni, a navyše ako nesprávny sa ukázal postup okresného súdu, keď 31. januára 2005 postúpil spis na rozhodnutie o tejto námietke zaujatosti krajskému súdu, ktorý obratom 22. februára 2005 vrátil spis okresnému súdu na posúdenie, či v súlade s vtedy účinným Občianskym súdnym poriadkom nebola námietka zaujatosti podaná z tých istých dôvodov.

Celková doba zbytočných prieťahov ustálená ústavným súdom je viac ako 2 roky, pričom ústavný súd poukazuje na to, že okresný súd sa dosiaľ nezačal zaoberať ani meritom veci, čo napokon vo svojom vyjadrení pripustil aj okresný súd.

V súvislosti s tvrdením predsedníčky okresného súdu, že „*Súd vo veci konal s ohľadom aj na ďalšie množstvo vecí priebežne*“, ústavný súd konštatuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (I. ÚS 156/02, I. ÚS 65/04).

Z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení. Skutočnosť, že okresný súd mal problémy s vybavovaním veľkého množstva agendy, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníkov konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci účastníka, ktorý sa naň obrátil.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'účinenie.

Sťažovateľ sa domáhal aj priznania primeraného finančného zadost'účinenia vo výške 200 000 Sk s odôvodnením: *„Dlhodobý stav právnej neistoty spôsobil mi veľkú psychickú záťaž, ktorá vyústila až do duševnej choroby a vyžiadala si opakovanú ambulantnú liečbu u psychiatra.“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je pre sťažovateľa dostatočným zadost'účinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadost'účinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä vzhľadom na nečinnosť okresného súdu, považuje za primerané vo výške 20 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom, ktorú si sťažovateľ uplatnil, avšak advokát výšku týchto trov nevyčíslil.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení z § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška 655/2004 Z. z.“). Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 je 2 501 Sk a hodnota režijného paušálu je 150 Sk.

S poukazom na výsledok konania ústavný súd priznal právnemu zástupcovi sťažovateľa odmenu za jeden úkon právnej pomoci vykonaný v roku 2005 (prevzatie a príprava zastúpenia) v sume 2 501 Sk a režijný paušál v sume 150 Sk, takže ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej výške 2 651 Sk tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2005